

-TÜRKİYE'DE KİŞİ BAŞINA TÜKETİCİ BORCU 4 BİN TL'YE YAKLAŞTI

-SON ÜÇ YILDA KİŞİBAŞINA DÜŞEN TÜKETİCİ BORCU YÜZDE 90 ORANINDA ARTARKEN, AYNI DÖNEMDE TASARRUF MEVDUATINDAKİ ARTIŞ İSE SADECE YÜZDE 34 OLDU.

-KİŞİ BAŞINA EN YÜKSEK BORÇLU İL 6 BİN 79 LİRAYLA İSTANBUL. İSTANBUL'U 5 BİN 916 LİRA İLE ANKARA,4 BİN 925 LİRA İLE İZMİR İZLİYOR.

-MUĞLA, ANTALYA, TEKİRDAĞ VE YALOVA DA KİŞİ BAŞINA BORÇ YÜKÜ 4 BİN LİRAYI AŞAN İLLER OLARAK ZİRVEYİ ZORLUYOR...

-NİSPETEN DAHA YOKSUL İLLERDE TÜKETİCİLERİN BANKALARDAN ALDIĞI BORÇ, BU İLLERİN SAHİP OLDUĞU TL VE DÖVİZ VE ALTIN MEVDUATINI AŞIYOR.

Son yıllarda tüketim harcamalarının fren yapmasına rağmen Türkiye'deki ailelerin finans kesimine olan borçlarındaki büyüme dikkat çekiyor. Ailelerin finans kesimine olan borçları harcanabilir gelirlerinin yarısına yaklaşırken, kişi başına tüketici kredisi ve kredi kartı borcu ise son üç yılda yüzde 91 oranında artarak 4 bin liraya yaklaştı. Bir çok ilde bankalara olan kişi başına borç, aynı illerde bankalara yatırılan kişi başına tasarruf mevduatı tutarını aştı.

Mart 2013 sonu itibariyle tüketicilerin bankalara olan toplam borcu 280,1 milyar lira olarak gerçekleşti. Bu tutarın 206,5 milyar liralık kısmı tüketici kredileri, 73,7 milyar liralık kısmı ise kredi kartı borçlarından oluşuyor. Tüketici kredileri kapsamında ailelerin bankalara 8 milyar liralık taşıt, 92 milyar liralık konut, 106,4 milyar liralık da diğer isimlerle alınan kredilere ilişkin borcu bulunuyor.

Yapılan belirlemelere göre son üç yılda Türkiye'deki ailelerin bankalara olan borçları yüzde 105 oranında artarak 136,5 milyar liradan 280,2 milyar liraya çıkarken, TL ve döviz ve altın cinsinden tasarruf mevduatlarındaki artış ise yüzde 41,8 olarak gerçekleşti. Tasarruf mevduatı 321 milyar liradan 455 milyar liraya çıktı. Son üç yılda vatandaşın tasarruf mevduatı 134 milyar lira, borcu ise 144 milyar lira büyüdü.

TÜKETİCİ BORÇLARI VE TASARRUF MEVDUATI			
	Mar.10	Mar.13	Değişim (%)
Vatandaşın bankalara borcu (Milyon TL)	136.479	280.152	105,3
Kişibaşına borç (TL)	1.947	3.704	90,2
Tasarruf Mevduatı(TL, Döviz, Altın) (Milyon TL)	321.421	455.717	41,8
Kişibaşına tasarruf mevduatı (TL)	4.494	6.026	34,1
Kişibaşına GSYH (TL)(*)	13.221	18.927	43,1

(*) Kişibaşına GSYH rakamları sırasıyla 2009 ve 2012 yıllarına aittir.

Türkiye'deki kişi başına düşen tüketici kredisi, kredi kartı ve kredili mevduat hesabı borcu Mart 2013 sonu itibariyle 3 bin 704 lirayı buldu. Birçok ailenin TOKİ'ye olan taksitli konut borçları da dâhil edildiğinde kişi başına ortalama borcun 4 bin liraya yaklaştığı hesaplanıyor. Kişi başına düşen tüketici kredisi borcu, bin 947 lira olarak hesaplandığı Mart

2010'a göre yüzde 90,3 oranında artış kaydetti. Aynı dönemler itibariyle biri başına düşen tasarruf mevduatındaki artış ise yüzde 34,1 düzeyinde kaldı. Mart 2010'da 4 bin 494 lira olan Türkiye'deki kişi başına düşen tasarruf mevduatı Mart 2013'te 6 bin 26 lira oldu.

Bu arada Türkiye'de kişi başına düşen borç kişi başına düşen gelirden de oldukça yüksek bir hızla büyüyor. Kişi başına düşen borcun yüzde 90,3 oranında arttığı son üç yılda cari fiyatlarla kişi başına düşen gelir ise sadece yüzde 43 oranında artış kaydetti.

Bu arada TÜİK'in 19 milyon 843 bin olarak açıkladığı Türkiye'deki hane sayısı dikkate alındığında ise Mart 2013 itibariyle hane başına banka borcu ise 14 bin 140 lira düzeyinde gerçekleşiyor.

-BORÇLA YAŞAYAN İLLER-

İller itibariyle bakıldığında kişi başına düşen borç miktarı açısından ilk sırayı İstanbul alıyor. İstanbul'da kişi başına düşen tüketici kredisi, kredi kartı ve kredili mevduat borcu 6 bin 79 lirayı buluyor. Söz konusu rakam Ankara'da 5 bin 916 lira, İzmir'de 4 bin 925 lira düzeyinde bulunuyor. Bu üç ili kişi başına 4 bin 759 lirayla Muğla, 4 bin 593 lirayla Antalya, 4 bin 192 lirayla Tekirdağ, 4 bin 117 lirayla Yalova izledi.

Bu arada Kocaeli 3 bin 963 lira, Eskişehir 3 bin 946 lira, Kırklareli 3 bin 828 lira ile ilk 10 içerisinde yer alan iller oldular.

Aydın, Edirne, Bolu, Bursa, Adana, Zonguldak, Çanakkale, Bilecik, Mersin, Karabük, Artvin, Balıkesir, Kırıkkale, Rize, Isparta, Amasya, Sinop, Denizli, Trabzon, Sakarya, Samsun, Kastamonu, Bartın, Giresun, Manisa ve Burdur gibi iller kişi başına borcu 3 bin lirayı aşan iller olarak dikkati çektiler.

Muş 735 lira, Ağrı 797 lira, Şırnak 886 lira, Hakkari 913 lira, Bingöl 919 lira ve Van 946 liralık borçla kişi başına düşen tüketici borcu bin liranın altında kalan iller oldular.

Düzce, Kayseri, Nevşehir, Kırşehir, Uşak, Çorum, Tokat, Karaman, Çankırı, Kütahya, Hatay, Erzincan, Ordu, Konya, Sivas, Afyonkarahisar, Tunceli, Niğde, Gaziantep, Malatya, Yozgat, Elazığ, Osmaniye, Erzurum, Aksaray kişi sayına düşen borcu 2000 lira ile 3000 lira arasında değişen iller oldular.

Gümüşhane, Diyarbakır, Bayburt, Ardahan, Kars, Kilis, Kahramanmaraş, Adıyaman, Iğdır, Mardin, Batman, Siirt, Şanlıurfa, Bitlis gibi illerin kişi başına düşen tüketici kredisi borcu ise 1000 lira ile 2000 lira arasında değişiyor.

-BORCU HIZLA ARTAN İLLER-

Türkiye genelinde yüzde 90,3 olan son üç yıldaki kişi başına tüketici kredisi borcunda gözlenen artış, bazı illerde bu oranın oldukça üzerine çıktı. Kişi başına düşen borç miktarı son üç yılda Bingöl'de yüzde 205,5, Muş'ta yüzde 192,7, Mardin'de yüzde 188,5, Şırnak'ta yüzde 182,3, Hakkari'de yüzde 173,3, Kilis'te yüzde 171,2 oranında artış kaydetti. Karaman, Gümüşhane, Ardahan, Ağrı, Aksaray, Bitlis ve Siirt gibi iller de kişi başına borcu bu dönemde yüzde 150'nin üzerinde artan diğer iller oldular.

Tekirdağ, Van, Aydın, Bayburt, Kocaeli, Burdur, Çanakkale, İzmir, Antalya, Ankara, Muğla ve İstanbul dışındaki tüm illerin kişi başına düşen tüketici kredisi borcu yüzde 100'ün üzerinde artış gösterdi.

-34 İLDE BORÇ MEVDUATI GEÇTİ-

Büyük bölümünü Türkiye'nin nispeten daha yoksul illerin oluşturduğu 34 ilde, vatandaşın bankalardan aldığı tüketici kredisi ve kredi kartı borcu, söz konusu bankaların bu illerden topladığı tasarruf mevduatı miktarının üzerine çıktı.

Bankalar topladıkları her 100 liralık tasarruf mevduatına karşılık, Şırnak'ta 219 liralık, Bitlis'te 196 liralık, Hakkari'de 174 liralık, Mardin'de 172 liralık, Şanlıurfa'da 169 liralık, Erzurum'da 165 liralık, Kilis'te 160 liralık, Diyarbakır'da 155 lira, Tokat'ta 154 lira tüketici kredisi verdiler,

Ayrıca, Kırıkkale, Muş, Bilecik, Osmaniye, Siirt, Amasya, Adıyaman, Ağrı, Düzce, Artvin, Kars, Ardahan, Sakarya, Gaziantep, Çankırı, Van, Rize, Bayburt, Kastamonu, Niğde, Kütahya, Bolu, Ordu, Tekirdağ ve Manisa gibi illerde de ailelerin bankalara olan toplam borcu, sahip oldukları mevduat miktarını aştı.

Ailelerin bankalara olan toplam borçlarının, sahip oldukları tasarruf mevduatına oranı Türkiye genelinde ise yüzde 61,5 olarak gerçekleşti. Bu oran Mart 2010'da ise yüzde 43,3 olarak hesaplanmıştı.

-BORÇ HARCANABİLİR GELİRİN YÜZDE 48'İ-

Bu arada, Merkez Bankası'nın belirlemelerine göre de Türkiye'de ailelerin finans kesimine olan tüketici kredisi ve kredi kartı borçları ile TOKİ'ye olan taksitli konut kredisi borçlarının toplamı, harcanabilir gelirlerinin yüzde 48,1'ine ulaştı.

Merkez Bankası'na göre hane halkı borçlarının 284,4 milyar liraya kadar yükseldiği 2012 yılında, hane halkının harcanabilir geliri ise 591,3 milyar lira oldu. Hane halkı 2012 yılında bankalara toplam 29,3 milyar lira faiz ödedi. Harcanabilir gelirin neredeyse yarısı kadar borçlu olan haneler, gelirlerinin yüzde 5'ini de faiz ödemesine ayırmak zorunda kaldılar.

-BORÇ TÜKETİMDEN DAHA HIZLI ARTIYOR-

Tüketici kredilerinin toplamda yüzde 105 oranında arttığı son üç yılda TÜİK'in belirlemelerine göre, hane halkı tüketim harcamalarında ise cari fiyatlarla yüzde 45,8 oranında artış kaydedildi.

Bu gelişme, vatandaşların giderek tüketim harcamalarının giderek daha yüksek bir kısmını finansal sisteme borçlanarak gerçekleştirdiklerini gösteriyor. Borç artışının tüketim harcamaları artışından yüksek seyretmesinin bir önemli nedeninin de vatandaşların borçlarını yeni borçlanmayla finanse etmeleri olabileceği ifade ediliyor. Özellikle biriken kredi kartı borçlarının tüketici kredisi veya yeni kredi kartı borcuyla kapatılma eğiliminin giderek yaygınlaştığı izleniyor.

İLLERE GÖRE KİŞİBAŞINA TÜKETİCİ BORCU VE TASARRUF MEVDUATI (Mart 2013)					
				Mart 2010'a Göre Değişim (%)	
	Kişi Başına Tüketici Borcu (TL)	Kişi Başına Tasarruf Mevduatı	Borç/ Mevduat	Borç Artışı	Mevduat Artışı
İstanbul	6.079	14.445	42,1	64,7	32,1
Ankara	5.916	9.762	60,6	75,9	35,8
İzmir	4.925	8.204	60,0	89,3	28,6
Muğla	4.759	7.721	61,6	74,9	28,2
Antalya	4.593	6.623	69,3	80,5	28,9
Tekirdağ	4.192	4.140	101,3	98,6	21,1
Yalova	4.117	5.568	73,9	116,8	37,0
Kocaeli	3.963	4.150	95,5	95,5	31,1

Eskişehir	3.946	5.087	77,6	101,3	30,0
Kırklareli	3.828	5.323	71,9	113,3	26,6
Aydın	3.808	5.016	75,9	96,6	24,3
Edirne	3.779	4.811	78,5	119,5	28,1
Bolu	3.754	3.512	106,9	120,5	33,1
Bursa	3.707	4.851	76,4	106,2	28,7
Adana	3.624	4.357	83,2	103,7	22,9
Zonguldak	3.555	5.584	63,7	100,6	32,2
Çanakkale	3.522	4.161	84,6	90,5	40,3
Bilecik	3.453	2.419	142,7	101,9	33,1
Mersin	3.446	4.017	85,8	105,6	25,8
Karabük	3.420	3.423	99,9	114,7	30,0
Artvin	3.376	2.740	123,2	106,5	27,9
Balıkesir	3.353	4.939	67,9	107,0	27,6
Kırıkkale	3.348	2.248	148,9	122,0	40,2
Rize	3.277	2.892	113,3	120,5	35,5
Isparta	3.268	4.916	66,5	118,6	31,4
Amasya	3.248	2.445	132,8	115,0	32,8

İLLERE GÖRE KİŞİBAŞINA TÜKETİCİ BORCU VE TASARRUF MEVDUATI (Mart 2013)

	Kişi Başına Tüketici Borcu (TL)	Kişi Başına Tasarruf Mevduatı	Borç/ Mevduat	Mart 2010'a Göre Değişim (%)	
				Borç Artışı	Mevduat Artışı
Sinop	3.246	3.519	92,3	136,4	34,9
Denizli	3.197	5.648	56,6	111,9	27,3
Trabzon	3.161	4.457	70,9	102,4	35,5
Sakarya	3.130	2.664	117,5	106,8	36,5
Samsun	3.128	3.169	98,7	116,5	30,0
Kastamonu	3.127	2.833	110,4	105,7	34,4
Bartın	3.085	4.819	64,0	103,0	28,4
Giresun	3.070	3.500	87,7	140,6	26,1
Manisa	3.011	2.991	100,7	105,7	37,5
Burdur	3.000	3.997	75,1	91,9	38,8
Düzce	2.906	2.298	126,5	131,6	23,4
Kayseri	2.865	4.045	70,8	114,6	22,2
Nevşehir	2.854	4.573	62,4	115,8	43,9
Kırşehir	2.825	4.507	62,7	145,0	39,3
Uşak	2.820	6.118	46,1	125,1	27,2
Çorum	2.796	2.893	96,7	112,8	43,1
Tokat	2.715	1.758	154,4	128,9	38,8
Karaman	2.690	3.827	70,3	168,5	44,3
Çankırı	2.674	2.321	115,2	101,5	52,0
Kütahya	2.643	2.463	107,3	112,8	39,6
Hatay	2.564	3.848	66,6	125,7	49,0
Erzincan	2.553	3.515	72,6	133,2	40,7
Ordu	2.454	2.403	102,1	113,2	36,6
Konya	2.423	3.091	78,4	102,1	36,3
Sivas	2.422	3.641	66,5	118,4	47,4
Afyon	2.384	3.141	75,9	114,6	33,5
Tunceli	2.326	5.365	43,4	135,9	52,0

Niğde	2.289	2.121	107,9	126,4	39,3
Gaziantep	2.278	1.972	115,5	109,0	31,1
Malatya	2.127	2.512	84,7	102,9	32,3
Yozgat	2.121	2.733	77,6	127,3	67,7
Elazığ	2.085	2.627	79,4	107,6	35,5
Osmaniye	2.075	1.455	142,6	125,5	30,0
Erzurum	2.074	1.256	165,2	119,0	42,5
Aksaray	2.012	4.159	48,4	155,0	31,4
Gümüşhane	1.930	1.979	97,5	158,1	78,1
Diyarbakır	1.701	1.101	154,5	130,2	31,1
Bayburt	1.662	1.477	112,5	95,7	40,0
Ardahan	1.661	1.382	120,2	158,0	29,4
Kars	1.636	1.360	120,3	120,5	51,4
Kilis	1.627	1.018	159,9	171,2	44,8
K.Maraş	1.542	1.714	90,0	118,8	49,6
Adıyaman	1.487	1.157	128,5	132,0	53,7

İLLERE GÖRE KİŞİBAŞINA TÜKETİCİ BORCU VE TASARRUF MEVDUATI (Mart 2013)

	Kişi Başına Tüketici Borcu (TL)	Kişi Başına Tasarruf Mevduatı	Borç/ Mevduat	Mart 2010'a Göre Değişim (%)	
				Borç Artışı	Mevduat Artışı
Iğdır	1.322	1.610	82,1	131,0	37,6
Mardin	1.226	713	171,9	188,5	53,1
Batman	1.173	1.237	94,8	112,1	58,8
Siirt	1.144	831	137,8	152,6	63,9
Şanlıurfa	1.116	660	169,1	133,4	34,9
Bitlis	1.112	566	196,4	154,5	83,3
Van	946	834	113,5	97,9	74,1
Bingöl	919	1.031	89,2	205,5	59,1
Hakkâri	913	526	173,6	173,3	51,1
Şırnak	886	405	219,0	182,3	31,8
Ağrı	797	623	128,0	156,4	99,7
Muş	735	508	144,5	192,7	70,0
TÜRKİYE	3.704	6.026	61,5	90,3	34,1